

Sygn. akt III AUa 735/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.) SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 2016 r. w Szczecinie

sprawy J. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 czerwca 2015 r. sygn. akt VI U 33/13

1. oddała apelację,

2. zasądza od ubezpieczonego J. J. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSO del. Gabriela Horodnicka- SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko

Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 735/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 2.07.2012 znak (...) uchylił decyzję z 21 maja 2012 r. i od daty złożenia wniosku przeliczył J. J. podstawę wymiaru emerytury od 1 kwietnia 2012; do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia (tj. z lat 1975-1990, 1990, 1996-1998, 2009); podstawa wymiaru obliczona

przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 108,72 % przez kwotę bazową w wysokości 2.716,71 zł wyniosła 2.953,61 zł; do ustalenia wysokości uwzględniono 34 lata, 6 miesięcy okresów składkowych, tj. 414 miesięcy oraz 8 miesięcy okresów nieskładkowych. Ubezpieczony złożył odwołanie od decyzji i domagał się ponownego wyliczenia emerytury na datę 1 lutego 2011 r. Zdaniem wnioskodawcy ZUS winien ponownie wyliczyć emeryturę za okres od 1.12.2008 do 1.02.2011 tj do czasu przeliczenia emerytury w dniu 1 lutego 2011 r. co nastąpiło decyzją z 22.07.2011. Odwołujący wskazał, że ZUS nie doliczył do wynagrodzeń wypłacanych w kraju składników wynagrodzenia, które wynikały z zawartych umów o pracę, od których odprowadzane były składki, ponadto organ rentowy winien uwzględnić do okresów składkowych okres płacenia składek (od 16 do 31 lipca 2000) oraz okres opłacenia składek w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej od 1.11.2000 do 31.12.2000.

Decyzją z 31.10.2012 r., znak (...)Zakład ponownie przeliczył J. J. podstawę wymiaru emerytury od 1 sierpnia 2012, tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek; do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych jak w decyzji z 2.07.2012; podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 109,63 % przez kwotę bazową w wysokości 2.716,71 zł wyniosła 2.978,33 zł; do ustalenia wysokości uwzględniono 34 lata, 6 miesięcy okresów składkowych tj. 414 miesięcy oraz 8 miesięcy okresów nieskładkowych; nie uwzględniono okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 16.07.2000 do 31.07.2000 i od 1.11.2000 do 31.12.2000 ponieważ opłacano składki tylko na ubezpieczenie zdrowotne. Ubezpieczony również od tej decyzji wniósł odwołanie i domagał się ponownego przeliczenia emerytury. Wskazał, że organ rentowy obliczając emeryturę winien w każdym przypadku przyjmować kwotę bazową z daty złożenia wniosku o świadczenie (grudzień 2008 r.), powinien także uwzględnić wynagrodzenia w dewizach otrzymywane w okresie od 1980 – 1989 r. Jednocześnie przedstawiając odpowiednie wyliczenia argumentował, że organ rentowy winien przy obliczaniu wskaźnika wysokości podstawy emerytury uwzględnić lata pracy 1971 – 1974 i przyjąć dla nich rzeczywiście otrzymywane przez skarżącego wynagrodzenie.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie. Wyjaśnił nadto, że w decyzji z 2.07.2012 uwzględnił minimalne wynagrodzenie w okresach, w których wnioskodawca nie przedstawił wynagrodzenia faktycznego.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 30 czerwca 2015 r. oddalił odwołania.

Sąd okręgowy ustalił, że decyzją z dnia 16.01.2001r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał J. J. prawo do stałej renty z tytułu niezdolności do pracy od 16 lipca 2000 r.; podstawę wymiaru składek wyliczono z 10 lat kalendarzowych tj. od 1 stycznia 1980 do 31 grudnia 1989. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 116,43 % przez kwotę bazową w wysokości 1.540,20 zł wyniosła 1.793,25zł. Do ustalenia wysokości ZUS uwzględnił 31 lata, 6 miesięcy okresów składkowych tj. 378 miesięcy oraz 6 miesięcy okresów nieskładkowych.

Organ rentowy decyzją z 28.03.2011 r., wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 20 października 2010 r. (sygn. akt VIU 725/09) przyznał J. J. emeryturę od 1 grudnia 2008. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto podstawę wymiaru renty. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 116,43 % przez kwotę bazową w wysokości 1.540,20 zł wyniosła 1.793,25 zł. Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 32 lata, 5 miesięcy okresów składkowych, tj. 389 miesięcy oraz 5 miesięcy okresów nieskładkowych. Świadczenie zostało zwaloryzowane.

Ubezpieczony w dacie 4.02.2011 złożył w ZUS-ie oświadczenie, że w okresie od grudnia 2008 do chwili obecnej opłacał składki z tytułu prowadzonej działalności. Jednocześnie przedłożył dodatkowe dokumenty „w celu wyliczenia wysokości składkowej”. Kolejną decyzją z 5.04.2011 r. ZUS przeliczył emeryturę od 1.02.2011. Organ rentowy nie uwzględnił w podstawie wymiaru emerytury zarobków R. W. wskazując, że brak było podstaw do przyjęcia zarobków za lata 1978 – 1979 jako zarobków zastępczych; staż pracy policzono do 31 grudnia 2010 r; do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę jej wymiaru. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 116,43 % przez kwotę bazową w wysokości 1.793,25 zł wyniosła 1.793,25 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 34 lata, 4 miesiące okresów składkowych tj. 412 miesięcy oraz 8 miesięcy okresów nieskładkowych.

Zakład (...) następną decyzją z 22.07.2011 r., na skutek rozpoznania odwołania ubezpieczonego i nowo złożonych dokumentów, przeliczył emeryturę od 1.02.2011 r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia za lata (tj. 1975-1989, 1996-1998, 2009-2010) Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 106,16 % przez kwotę bazową w wysokości 2.716,71 zł wyniosła 2.884,06 zł. Do ustalenia wysokości emerytury ZUS uwzględnił 34 lata, 6 miesięcy okresów składkowych tj. 414 miesięcy oraz 8 miesięcy okresów nieskładkowych. W dniu 14.04.2012 r. ubezpieczony złożył odwołanie od powyższej, które potraktowano jako wniosek o przeliczenie świadczenia na podstawie nowych dokumentów. W odwołaniu ubezpieczony wskazał, że ZUS nie doliczył do wynagrodzenia tzw. „rozłaki”, okresu opłacania składek za okres od 16.07.2000 r. do 31.07.2000 r. oraz od 1.11.2000 r. do 31.12.2000 r.

W zakresie okresów zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Stoczni (...) p.p. w S. (później: Stocznia (...) p.p. w S.) oraz otrzymywanego w tym czasie wynagrodzenia, a także okresów przebywania na urlopie bezpłatnym, sąd okręgowy ustalił - uwzględniając obowiązujący w Stoczni system dniówki zadaniowej - że wynagrodzenie wnioskodawcy wraz z 10 % premii wynosiło (zarobki hipotetyczne): w 1971 r. – 25.238,18 zł, w 1972 r. – 27.073,20 zł, - w 1973 r. – 29.149,80 zł, - w 1974 r. – 39.332,80 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury obliczony w myśl art. 15 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z uwzględnieniem wynagrodzeń za lata 1971 – 1974 wyniósł z 20 lat (tj. 1971-1991) - 116,47 %.

W dalszej kolejności Sąd I instancji dokonał ustaleń w zakresie pracy ubezpieczonego w Przedsiębiorstwie (...) we W., w (...), w (...) Sp. z o.o., w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowym (...) S.A., otrzymywanego tam wynagrodzenia oraz okresów oddelegowania do pracy poza granicami kraju. Nadto sąd okręgowy ustalił, że od 21.01.1991 r. ubezpieczony prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą PW (...)” J. J.. Od 1.01.1999 do 15.07.2000 oraz od 1.01.2008 do 4.05.2008 opłacał składki na własne ubezpieczenie, które organ rentowy zaliczył do udowodnionego przez ubezpieczonego stażu ubezpieczeniowego. W okresie od dnia 18.01.2000 do 15.07.2000 korzystał z zasiłku chorobowego. W okresach od 16.07.2000 do 31.07.2000 oraz od 1.11.2000 do 31.12.2000 opłacił wyłącznie składki na ubezpieczenie zdrowotne. Za 2000 r. na indywidualnym koncie ubezpieczonego zaksięgowane zostały wpłaty na FUS oraz na FPIFGŚP.

W oparciu o ustalony stan faktyczny sąd okręgowy nie uwzględnił odwołania ubezpieczonego. Podstawę prawną rozstrzygnięcia stanowiły przepisy art. 110, art. 111, art. 15 ust. 1, 4 i 6 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.).

Sąd okręgowy rozważył, że przyjmując ustalone w postępowaniu hipotetyczne wynagrodzenie wnioskodawcy i wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 20 lat 116,47 % (lata 1971 – 1991), który jest dla ubezpieczonego najkorzystniejszy (wyższy od w.w.p.w. 116,43% przyjętego do obliczenia renty), to i tak świadczenie obliczone z jego uwzględnieniem nie jest świadczeniem najkorzystniejszym. Przyjmując bowiem do ustalenia emerytury w myśl art. 15 i art. 21 ust. 1 pkt 2 kwotę bazową obowiązującą w dacie nabycia prawa do emerytury (2.275,37 zł), w.w.p.w. w wysokości 116,47 % emerytura wyniosłaby brutto 2.223,73 zł (po uwzględnieniu waloryzacji za marzec 2015 r.) i byłaby niższa od obecnie otrzymywanej w kwocie brutto 2.291,76 zł. Co więcej w.w.p.w. ustalony w myśl art. 15 z zarobkami hipotetycznymi wynoszący 116,47%, obliczony w myśl art. 110 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z 20 lat, z uwzględnieniem wynagrodzenia po przyznaniu emerytury (za 2009 r.) wyniósłby 115,19 % i byłby niższy od dotychczasowego. W takiej sytuacji nie przysługiwałoby przeliczenie w myśl art. 110 ustawy od kwoty bazowej obowiązującej w dacie złożenia wniosku o przeliczenie (tj. 2.716,71 zł) z uwagi na niespełnienie warunku wynikającego z tego artykułu, zgodnie z którym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru musi być wyższy od poprzednio obliczonego.

Jednocześnie sąd okręgowy wyjaśnił, że nie ma możliwości obliczenia emerytury według w.w.p.w. przyjętego z renty z tytułu niezdolności do pracy w.w.p.w. – 116,43% i kwoty bazowej 2.275,37 (z roku 2008) bowiem podstawa wymiaru

renty została ustalona z lat 1980-1989 i nie mieści się w dwudziestoleciu poprzedzającym bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o emeryturę tj. w latach 1987-2007 (art. 15 ustawy emerytalnej).

Sąd I instancji zauważył, iż w wyniku składanych przez ubezpieczonego wniosków o ponowne ustalenie wysokości emerytury oraz w związku z uchwałą Sądu Najwyższego z 15 lutego 2006 r. organ rentowy przeliczył ubezpieczonemu emeryturę od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15 i art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalno-rentowej jak dla świadczeń pierwszorazowych, tj. uwzględniając zarobki sprzed nabycia prawa do emerytury, w.w.p.w. w wysokości 108,72% oraz kwotę bazową na dzień nabycia prawa do emerytury (tj. 2.275,37 zł). Następnie ZUS przeliczył świadczenie należne skarżącemu zgodnie z art. 110 ustawy o emerytalnej z uwzględnieniem osiągniętych przez skarżącego przychodów po przyznaniu prawa do emerytury, kwotę bazową na dzień zgłoszenia wniosku o przeliczenie 2.716,71 zł oraz w.w.p.w. w wysokości 109,63 % (wskaznik obliczony od zarobków faktycznych i minimalnych). Tak obliczone świadczenie w kwocie brutto 2.291,76 zł (na marzec 2015 r.) jest świadczeniem dla wnioskodawcy najkorzystniejszym, w tym też zakresie zaskarżone decyzje uznać należało za prawidłowe.

Zdaniem sądu nie było również możliwości uwzględnienia przy ustaleniu wysokości świadczenia skarżącego otrzymywanego przez ubezpieczonego wynagrodzenia złotowego tzw. „rozławkowe” za okres wykonywania pracy na budowach zagranicznych, bowiem z przepisu §10 rozporządzenia Rady Ministrów z 1.04.1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (t.j. Dz.U. z 1989 r. Nr 11, poz. 63 ze zm.) wynika, że dla zatrudnionych za granicą do końca 1990 r. przyjmuje się wynagrodzenie zastępcze do ustalenia podstawy wymiaru. W przypadku wykonywania przez ubezpieczonego pracy za granicą w okresie przed 1.01.1991 r. nie ma możliwości uwzględnienia do podstawy wymiaru jego emerytury wynagrodzenia rzeczywiście uzyskiwanego (w tym również wynagrodzenia wypłacanego w złotych polskich tzw. rozławkowego). Nadto dodatki za rozławkę objęte składką na ubezpieczenie społeczne w okresie do 31.12.1980 r. – wyłączone zostały z podstawy wymiaru składki od 1.01.1981 r. na mocy uchwały Nr 144 Rady Ministrów z 16.12.1980 r. zmieniającej uchwałę w sprawie wynagrodzeń wypłacanych poza planowanym funduszem płac (MP Nr 31, poz. 1973).

Za bezzasadne sąd I instancji uznał żądanie dotyczące zaliczenia do stażu pracy okresu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i opłacania z tego tytułu składek na ubezpieczenie społeczne od 16 do 31 lipca 2000 r. oraz od 1 listopada 2000 do 31 grudnia 2000. Wskazał, że żądanie ubezpieczonego w tym zakresie zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w postępowaniu o sygn. akt VI U 725/09 wszczętym na skutek odwołania ubezpieczonego od decyzji ZUS 4.03.2009 r. Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczony opłacał składki na własne ubezpieczenie w okresach od 1.01.1999 do 15.07.2000 oraz od 1.01.2008 do 4.05.2008. Powyższe okresy zostały zaliczone przez organ rentowy do udowodnionego przez ubezpieczonego stażu ubezpieczeniowego. W okresach od 16.07.2000 do 31.07.2000. oraz od 1.01.2000 do 31.12.2000. ubezpieczony opłacił wyłącznie składki na ubezpieczenie zdrowotne, z uwagi na równoczesne prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przyznanej na okres od 16.07.2000 na stałe.

Ubezpieczony złożył apelację od wyroku, zarzucając naruszenie art. 65 § 1 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że ubezpieczony wnosil o przeliczenie świadczenia, gdy w rzeczywistości jego woła było prawidłowe wyliczenie wcześniejszej emerytury w wariantcie najkorzystniejszym, naruszenie art. 21 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 15 ustawy emerytalnej poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i oddalenie odwołań z tej przyczyny, że świadczenie obliczone na podstawie tych przepisów jest mniej korzystne dla ubezpieczonego niż obecnie otrzymywane w sytuacji gdy obliczona na podstawie tych przepisów emerytura będzie wyższa niż dotychczasowa, bowiem WWPW wynosiłby 116,47% (więcej niż dotychczasowy 109,63%), zaś kwota bazowa 2.716,71 zł (tyle co dotychczas). Apelujący zarzucił też naruszenie art. 100 ustawy poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie prowadzące do oddalenia odwołań powoda z uwagi na uznanie, że nie przysługuje mu prawo do przeliczenia emerytury na podstawie tego przepisu, bowiem w.w.p.w. obliczony zgodnie z tym przepisem byłby niższy niż dotychczasowy, w sytuacji gdy w zaskarżonych decyzjach w.w.p.w. był niższy niż obliczony na podstawie art. 110, który wyniósł 115,34%, a tym samym spełnione zostały przesłanki do skorzystania z tego przeliczenia. Ubezpieczony wskazał na błąd w ustaleniach polegający na uznaniu, że wniósł o prawidłowe wyliczenie wcześniejszej emerytury w wariantcie najkorzystniejszy, co wynika z jego oświadczeń i odwołań. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę decyzji

ZUS i przyznanie prawa do uwzględnienia w postawie wymiaru świadczenia wynagrodzenie za rok 1971 w wysokości 25.238,18 zł, za rok 1972 w wysokości 27 073,20 zł, za rok 1973 w wysokości 29.149,80 zł i za rok 1974 w wysokości 39.332,80 zł, ewentualnie przyznanie prawa do ponownego przeliczenia emerytury przy uwzględnieniu w podstawie wymiaru świadczenia wskazanych kwot wynagrodzeń. W uzasadnieniu apelacji wskazał, że sąd nie wziął pod uwagę ani dotychczasowych relacji powoda z organem rentowym, ani postępowania J. J. przed i po złożeniu przez niego oświadczenia woli, nie wziął pod uwagę również celu jaki miał ubezpieczony składając oświadczenie. Ubezpieczony w wielu pismach wnosił o to, aby ZUS wyliczył mu emeryturę w wariantcie dla niego najkorzystniejszym.

Ubezpieczony podkreślił, że ZUS decyzją z 22.07.2011 sam przeliczył jego świadczenie przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia wynagrodzenia z 20 lat całego okresu ubezpieczenia i ustalił wskaźnik podstawy wymiaru w wysokości 106,16% oraz przyjął kwotę bazową w wysokości 2.716,71 zł. Wydając tę, jak i dwie zaskarżone przez ubezpieczonego decyzje organ rentowy miał na uwadze uchwałę Sądu Najwyższego z 15.02.2006 r. (II UZP 16/5). Sytuacja, o której mowa w uchwale zachodzi w przypadku ubezpieczonego, jednak Sąd stwierdził, że obliczenie emerytury w ten sposób będzie dla powoda niekorzystne, bowiem świadczenie będzie niższe niż obecnie otrzymywane. Sąd oparł swoje stanowisko na wyliczeniu ZUS, w którym zastosowano kwotę bazową z 2008 r., tj. 2.275,37 zł, zamiast tej, która obowiązywała w dacie zgłoszenia wniosku o wyliczenie z zastosowaniem najkorzystniejszego wariantu, tj. do marca 2011 r. w wysokości 2.716,71 zł. W ocenie ubezpieczono przy zastosowaniu w.w.p.w. obliczonego z zarobkami hipotetycznymi w wysokości 2.716,71 zł i uwzględnieniu wszystkich waloryzacji świadczenie ubezpieczonego byłoby o wiele wyższe niż obecnie otrzymywane. Sam ZUS w zaskarżonych decyzjach i odpowiedzi na odwołanie od decyzji wskazywał, że właściwą kwotą bazową jest ta w wysokości 2.716,71 zł, czyli kwota obowiązująca w dniu zgłoszenia wniosku (luty 2011 roku) o wyliczenie emerytury w najkorzystniejszym wariantcie. Apelujący wskazał także, że w.w.p.w. obliczony na podstawie art. 110 ustawy wynosi 115,34% (błędnie przez sąd wpisany jako 115,19% - w obliczeniach ZUS występuje bowiem wyższa liczba) i jest on wyższy od wskaźników wskazanych zarówno w decyzji z 2.07.2012 (108,72%) i 31.10.2012 (109,63%), jak i w decyzji z 22.07.2011 (106,16%). Zdaniem ubezpieczonego wskaźnik podstawy wymiaru obliczony poprzednio to taki, który został obliczony w poprzedniej decyzji, a nie taki, który mógłby zostać obliczony, gdyby na nowo liczyć ten wskaźnik zgodnie z art. 15 ustawy.

Sąd apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest niezasadna.

W ocenie sądu apelacyjnego, rozstrzygnięcie sądu I instancji jest prawidłowe. Stan faktyczny w sprawie nie budził wątpliwości i bezsprzecznie stanowił prawidłowy przedmiot subsumpcji. Natomiast zarzuty apelacji sprowadziły się do stosowania prawa materialnego. W tej kwestii w pierwszej kolejności należy podkreślić, że prawo cywilne nie ma zastosowania w relacji między podmiotami stosunku o charakterze publicznoprawnym. W tych relacjach wszelkie czynności stron oceniane są na gruncie procedury administracyjnej, natomiast skutki materialnoprawne są oceniane w oparciu o właściwe przepisy prawa materialnego regulujące poszczególne dziedziny z zakresu ubezpieczeń społecznych. Dlatego też zarzut apelacji dotyczący naruszenia prawa cywilnego stosowanego w relacji ubezpieczony a organ rentowy (który to organ z mocy ustawy wyposażony jest w uprawnienia o charakterze władzy państwowej) był bezprzedmiotowy. Zgodnie z art. 1 Kodeksu cywilnego, reguluje on stosunki wyłącznie cywilnoprawne między osobami fizycznymi i osobami prawnymi. Prawo publiczne nie podlega regulacji kodeksu cywilnego. Niezależnie zatem od twierdzeń ubezpieczonego przeliczenie otrzymywanego przez niego świadczenia możliwe było jedynie w oparciu o art. 110 albo 111 ustawy emerytalnej.

Natomiast z punktu widzenia przepisów materialnych Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na etapie postępowania apelacyjnego ostatecznie nie zostało rozstrzygnięte, czy w sytuacji prawnej ubezpieczonego dopuszczalne było przeliczenie świadczenia emerytalnego otrzymywanego przez ubezpieczonego jednocześnie w oparciu o art. 111 ustawy, jak i równoległe w oparciu o art. 110 ustawy, co wprost wynikało z wielości wniosków ubezpieczonego o przeliczenie emerytury, popartych każdorazowo nowymi okolicznościami. Rzeczą sądu apelacyjnego pozostało więc rozstrzygnięcie kwestii prawnej, czy normy zawarte w ww. przepisach można stosować każdorazowo i naprzemiennie, czy też skorzystanie z uprawnienia przewidzianego w art. 111 ustawy wyklucza następne skorzystanie z uprawnienia z art. 110 ustawy emerytalnej, ewentualnie ogranicza zakres stosowania.

J. J. wskazał, że ma prawo do przeliczenia z art. 111 ustawy bowiem wskaźnik podstawy wymiaru obliczony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty (1971 – 1990) jest wyższy od poprzednio obliczonego, albowiem wskaźnik obliczony na tej podstawie wynosi 116,47%, zaś obliczony poprzednio, czyli w decyzji z 22.07.2011 r. wynosił 106,16%. Świadczenie ustalone przy uwzględnieniu w.w.p.w. w wysokości 116,47% i kwoty bazowej 2.716,71 zł będzie oczywiście wyższe niż dotychczas otrzymywane przez powoda, albowiem podstawa wymiaru wyniesie 3.164,15 zł.

W ocenie sądu apelacyjnego to stanowisko nie jest zgodne z w.w. przepisami prawa. Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 110 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 z późn. zm.) wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w przepisach, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Przepis ten zatem pozwala na przeliczenie emerytury ponownie z uwzględnieniem zarobków, które wnioskodawca otrzymywał już po przyznaniu świadczenia, a przy przeliczaniu świadczenia stosuje się kwotę bazową z dnia zgłoszenia wniosku o przeliczenie. Jest to rozwiązanie korzystne dla osób, które już po przyznaniu im prawa do świadczenia przyczyniły się do zwiększenia udziału w tworzeniu funduszu ubezpieczeń społecznych. Przepis jednak uzależnia możliwość przeliczenia świadczenia od wzrostu wskaźnika podstawy wymiaru w stosunku do tego, który był ostatnio otrzymywany.

Natomiast w myśl art. 111 ust. 1 ustawy emerytalnej, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego: z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia, z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Przepis ten dotyczy więc sytuacji, w której osoba ubiegająca się o przeliczenie świadczenia wskazuje na dodatkowe zarobki, które osiągała w okresie poprzedzającym prawo do emerytury. Jest to sytuacja prawna odmienna od tej, o której mowa w art. 114 ustawy emerytalnej, stanowiącym podstawę do ponownego ustalenia prawa lub wysokości świadczenia.

W ocenie sądu apelacyjnego art. 110 i 111 ustawy emerytalnej przewidują dwie odrębne formuły przeliczania świadczeń. Nie jest możliwe ich jednoczesne stosowanie, w tym sensie, że przyjęte w nich rozwiązania nie mogą być dowolnie dobierane, wymieniane i stosowane w zależności od tego co dla strony jest korzystniejsze. Upraszczając, przy kolejnym inicjowanym przez stronę przeliczeniu nie jest możliwe przyjęcie najwyższego w.w.p.w. z jednej formuły i najwyższej kwoty bazowej z drugiej formuły. Jeżeli bowiem uprawnionemu, po przyznaniu emerytury przeliczono świadczenie na podstawie art. 111 i wyliczono wyższy od dotychczasowego w.w.p.w., a następnie przeliczono świadczenie na podstawie art. 110 i przy przyjęciu kwoty bazowej aktualnej z daty przeliczania wyliczono korzystniejsze świadczenie, jednak przy niższym w.w.p.w. to każde kolejne przeliczenie na podstawie art. 111 może odnosić się tylko do wskaźników ujętych w ostatniej decyzji przeliczeniowej. Ewentualnie, w zależności od ostatecznego wyniku przeliczenia, można cofnąć się do decyzji sprzed przeliczenia na podstawie art. 110, ale wtedy przy przyjęciu niższej kwoty bazowej, ostatniej sprzed przeliczenia na podstawie art. 110, na nowo wyliczyć w.w.p.w.

W analizowanej sprawie fakty są następujące:

1. decyzją z 28.03.2011 wskutek wykonania wyroku przyznano emeryturę od 1.12.2008 przyjmując jako podstawę wymiaru emerytury, podstawę wymiaru renty,
2. decyzją z 5.04.2011 przeliczono emeryturę w związku ze zmianą stażu,

3. decyzją z 22 lipca 2011 r. przeliczono emeryturę na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej. Organ rentowy uwzględnił zarobki otrzymywane po nabyciu prawa do emerytury tj. po 2008 r. Do wyliczeń przyjęto kwotę bazową obowiązującą w dacie zgłoszenia wniosku o przeliczenie (4.02.2011r.), a więc kwotę 2716,71 zł. Przy tym przeliczeniu ubezpieczony zyskał na kwocie bazowej przyjętej do przeliczenia, jednakże niższy okazał się wskaźnik wysokości podstawy wymiaru. Organ rentowy uwzględnił zarobki z 20 lat poprzedzających wniosek o przeliczenie (zgodnie z art. 110 ust. 3), a nie z całego okresu podlegania ubezpieczeniom, co byłoby możliwe na gruncie art. 111 ustawy emerytalnej.

4. po wydaniu przez organ w.w. decyzji ubezpieczony ponownie składał nowe dokumenty, które potwierdzały zarobki w latach '70.

5. decyzją z 2.07.2012 i następnie z 31.10.2012 r. po raz kolejny przeliczono emeryturę uwzględniając zarobki z załączonych dokumentów Rp-7 podwyższając w.w.p.w. i przyjmując kwotę bazową z roku 2011, jak w decyzji przeliczającej wydanej na podstawie art. 110 ustawy .

W związku z tym, że ubezpieczony chciał uzyskać przeliczenie świadczenia w oparciu o zarobki z lat '70, to organ rentowy zweryfikował, która formuła przeliczenia będzie dla J. J. najkorzystniejsza. Organ rentowy zatem analizował, czy korzystniejsze będzie zastosowanie starej kwoty bazowej, a wyższego wskaźnika podstawy wymiaru, czy też korzystniejsze będzie zastosowanie niższego wskaźnika podstawy wymiaru (bo wyliczonego z uwzględnieniem limitu ustawowego z art. 110. ust.3), ale wyższej bo zaktualizowanej kwoty bazowej. W ocenie sądu apelacyjnego organ rentowy prawidłowo przeliczał emeryturę ubezpieczonego.

Mając na względzie przedstawiony pogląd prawny należy uznać, że przeliczenie emerytury z uwzględnieniem zarobków z całego okresu zatrudnienia nie mogło nastąpić z uwzględnieniem kwoty bazowej, która została zastosowana w decyzji z 22.07.2011r. W takiej sytuacji należałoby zastosować przepis art. 111 ustawy emerytalnej, a więc wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury byłby wyższy, jednakże do obliczenia nowej kwoty emerytury należałoby zastosować kwotę bazową wynoszącą 1540,20 zł, bowiem do ustalenia podstawy wymiaru emerytury należałoby przyjąć kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia, co wynika z art. 111 ust. 2 ustawy. Treść art. 111 ustawy wyklucza w takim przypadku przyjęcie kwoty bazowej z 2008 roku, kiedy to ubezpieczony zgłosił wniosek o emeryturę, a tym bardziej z 2011 roku, kiedy to zgłosił do przeliczenia zarobki uzyskane po nabyciu prawa do emerytury.

Mając powyższe na uwadze sąd apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego. Sąd apelacyjny orzekł o kosztach postępowania na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. i zasądził od ubezpieczonego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 120 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję, mając na uwadze wysokość stawki minimalnej określonej § 11 ust. 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz. U z 2013r., poz. 490).

SSA Barbara Białecka SSA Jolanta Hawryszko

SSO del. Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk